

Tageblatt). Hoewel dit alles de geneeskundigen slechts zijdelings raakt, ziet men ook hieraan, dat het batig saldo gevaar loopt, de eenige eerzucht te worden van zieken fondsbesturen, die meenen, het zonder deskundige leden te kunnen stellen.

DE HOMOEOPATHIE EN HET ARTSENMONOPOLIE. — In het *Homoeopatisch Maandblad* van 15 Juli spreekt de redactie haar meening uit over de bestrijding van het zoogenaamde artsenmonopolie. Zij schetst daarbij het karakter dier bestrijding op even bondige als juiste wijze: „Wanneer ooit een zaak door een valsche benaming aangeduid is, dan is het zeer zeker ditmaal. Wij zeggen opzettelijk *valsche*. Het geldt hier toch niet een toevallig gekozen min juiste uitdrukking, maar een, die opzettelijk gekozen moet zijn om de zaak, die bedoeld wordt, in een valsch licht te stellen. Een monopolie toch is een uitzonderingsrecht, dat aan een bepaald lichaam of bepaalde personen gegeven is, uitsluitend om zich te kunnen bevoordeelen. . . . . Anderen worden dan van het voordeel, dat uit de betreffende zaak te trekken is buitengesloten. Zoo worden dus de bevoegde geneeskundigen voorgesteld als een partij, een combinatie, waaraan het recht gegeven is zich ten koste van anderen te bevoordeelen. Een hatelijker insinuatie aan het adres der geneeskundigen had men moeilijk kunnen verzinnen”. Aan het slot der beschouwing, die de gevaren der vrije geneeskunst duidelijk in het licht stelt, wordt ook melding gemaakt van wat ik in ons „Monopolienummer” over de homoeopathie heb gezegd. De redactie is het niet met mij eens, dat de weinig vleierende vriendelijkheid der antimonopolie-mannen jegens de homoeopathie is te wijten aan de wijze van optreden der homoeopathische artsen. „Die vriendelijkheid geldt niet de homoeopathische artsen maar de homoeopathische kwakzalvers. . . . . Achter de voormannen van het adres staat een drom kwakzalvers, die aanzetten. Daaronder bevinden zich ook homoeopathische kwakzalvers, en die maken van de gelegenheid gebruik, dat nog veelal de homoeopathische artsen van den kant der „school” voor kwakzalvers uitgemaakt worden. Daarom beschouwen zij de homoeopathische artsen min of meer als hun lotgenooten in de verdrukking en meenen, dat zij er hun voordeel mede kunnen doen, door den schijn aan te nemen, dat zij ook de belangen van deze lotgenooten voorstaan”. Zouden niet *beide* verklaringen van de houding der kwakzalveristen jegens de homoeopathie juist kunnen zijn?

De redactie gaat thans niet in op mijn bestrijding der homoeopathie, maar merkt alleen op, dat mijn bedenkingen tegen de homoeopathie geen betrekking hebben „op het essentieele dier geneswijze, maar bijna uitsluitend op de kwade ranken, waarvan elke goede boom op zijn tijd gezuiverd moet worden”. Zouden wij waarlijk mogen hopen, dat de homoeopathie bereid is, zich te zuiveren van wat ik gemeend heb als verkeerd te mogen aanwijzen? Dan zouden wij elkander wêer een flink eind kunnen naderen, en dit zou ons te meer verheugen, nu wij hen zoo manmoedig tegen den gemeenschappelijken vijand hebben zien optrekken.

PINKHOF.

INGEZONDEN.

TANDHEELKUNDIGE OPLEIDING.

Naar aanleiding van prof. ZWAARDEMAKER's rede ter opening van de 65ste algemeene vergadering der Nederl. maatschappij tot bevordering der geneeskunst zou ik gaarne eenige opmerkingen over de tandheelkundige opleiding maken. Spreker zegt, dat de commissie, indertijd door de regeering ingesteld om haar voor te lichten bij de organisatie van het tandheelkundig onderwijs, het Amerikaansche voorbeeld heeft

willen volgen door het candidaatsexamen in de geneeskunde of tweede natuurkundig examen voor de aanstaande tandheelkundigen verplicht te stellen. Waar spreker zelf zegt, dat in Amerika de tandheelkundige studie los van de studie der andere takken van geneeskunde onderwezen wordt, is het duidelijk, dat het Amerikaansch standpunt niet ingenomen is. Zoodra de tandheelkundige vereenigingen in ons land dan ook het voorstel der commissie vernamen, zijn zij terecht hiertegen gaan optreden; omdat zij meenden, dat de Amerikaansche opleiding als stelsel goed is, al laat ook de uitvoering van dit stelsel op vele scholen te wenschen over. De regeering heeft m. i. terecht de tandheelkunde niet gekoppeld aan de geneeskundige opleiding, omdat het candidaats- of tweede natuurkundig examen reeds voor de aanstaande geneeskundigen te bezwarend wordt geacht en dus a fortiori voor de tandheelkundigen ongewenscht is.

Zij, die bekend zijn met de eischen door de praktijk aan de tandheelkunde gesteld, zullen moeten erkennen, dat die vooral gelegen zijn in subtiële technische kunstbewerkingen, minder in het stellen van moeilijke diagnosen. Het ligt dus in den aard der zaak, dat het onderwijs naast behoorlijke algemeen geneeskundige theoretische kennis vooral gericht moet zijn op het aanleeren van technische vaardigheid in alles, wat in de praktijk der tandheelkunde voorkomt.

De vraag is nu „wat is voor den toekomstigen tandheelkundige behoorlijk theoretisch onderwijs”? Door het candidaats- of tweede natuurkundig examen te eischen beginnen de jongelui gemiddeld eerst op hun 22ste of 23ste jaar aan hun eigenlijke vak. Dit is veel te laat en zou alleen te rechtvaardigen zijn, als er geen betere weg te vinden was. De regeering heeft dien weg meenen te vinden door in Utrecht een afzonderlijken theoretischen cursus voor tandheelkundigen in te richten, waarin onderwijs zal gegeven worden in: de beginselen van de anatomie, physiologie, histologie, algemeene pathologie, geneesmiddelleer, chirurgie, bacteriologie van de mondholte, bijzondere anatomie van het aangezicht, de tanden en de mondholte, de pathologie en de pathologische anatomie van de tanden en de mondholte, de metallurgie en het verrichten van tandheelkundige behandelingen op het phantoom. Een bepaalde studietijd is natuurlijk niet voorgeschreven. De docenten en examinatoren bepalen zelf, hoever zij dit theoretisch tandheelkundig onderwijs meenen te moeten uitbreiden. Natuurlijk zijn er bij deze nieuwe regeling vele moeilijkheden te overwinnen alvorens een goed onderwijzend personeel gevonden is; maar wij hopen en vertrouwen, dat de Utrechtsche faculteit, die voor de tandheelkunde steeds veel belangstelling getoond heeft, deze moeilijkheden zal weten te overwinnen.

Wij meenen dan ook, dat er voor de uitspraak, dat deze wetgeving letterlijk een ieder onbevredigd laat, geen reden is. De tandheelkundige vereenigingen hebben geen andere regeling van het onderwijs gewenscht en zullen eerst dan reden voor teleurstelling hebben, wanneer op den duur mocht blijken, dat een afzonderlijke theoretische cursus voor tandheelkundigen onuitvoerbaar is.

's-Gravenhage, 15 Juli 1914.

C. VAN DER HOEVEN.

DE LIGGING VAN DEN SINUS TRANSVERSUS IN VERBAND MET DEN VORM DER NEUSKEELHOLTE.

In antwoord op het schrijven van collega HENKES naar aanleiding van mijn critisch onderzoek in deze zaak, zou ik nog even het volgende in het midden willen brengen:

1. HENKES zegt „met de ligging van den sinus transversus had ik duidelijk op het oog: de plaats van het meest vooruitspringende gedeelte van den sinus-knie (genu superius)”. . . . . Ik heb zijn eerste artikel met zorg bestudeerd en gelezen vele malen alvorens mijn onderzoek in dit *Tijdschrift* n°. 26 van 1914, te beginnen; *nergens* vindt men het woord „sinus-knie” (genu sup.). Doch, aangenomen dat HENKES dit bedoeld